

RP 207/2018 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om rehabilitering av frontveteraner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om rehabilitering av frontveteraner ska ändras.

I propositionen föreslås det att frontveteraner som har deltagit i 1939—1945 års krig och som har frontmanna-, fronttjänst- eller fronttecken ersätts för service som stöder boende hemma. Statskontoret ersätter kommunerna och samkommunerna för de kostnader som uppkommer av detta.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 november 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
2 PROPOSITIONENS MÅL OCH CENTRALA FÖRSLAG	4
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	5
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	6
5 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	6
DETALJMOTIVERING	7
1 LAGFÖRSLAG	7
2 IKRAFTTRÄDANDE	8
LAGFÖRSLAG	8
Lag om ändring av lagen om rehabilitering av frontveteraner.....	9

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

Bestämmelser om rehabilitering av frontveteraner finns i lagen (1184/1988) och förordningen (1348/1988) om rehabilitering av frontveteraner. Syftet med rehabiliteringen är att främja och upprätthålla frontveteranens funktionsförmåga så att han så länge som möjligt självständigt förmår klara sina dagliga funktioner. Rehabiliteringen kan ordnas som öppen rehabilitering eller som anstaltsrehabilitering, och den omfattar behövlig undersökning och vård.

Personer som har deltagit i 1939–1945 års krig har som erkänsla för deltagande i kriget tilldelats antingen frontmanna-, fronttjänst- eller fronttecken. Med frontveteran avses den som har tilldelats ett tecken av detta slag. En frontveteran med ett tecken av detta slag kan få rehabilitering enligt lagen om rehabilitering av frontveteraner. Enligt 19 § i lagen om frontmannapension (119/1977) har Folkpensionsanstalten rätt att för hemkommunen uppge namn och personbeteckning för en mottagare av fronttillägg för att det ska kunna utredas huruvida denne har möjlighet att få rehabilitering enligt lagen om rehabilitering av frontveteraner.

Staten beviljar varje år ett sådant anslag för rehabilitering av frontveteraner som kommunerna eller samkommunerna använder för att ordna service som stöder rehabilitering och boende hemma för frontveteranerna inom sitt eget område. Den service som beviljas frontveteraner grundar sig på kartläggning av det personliga servicebehovet.

Statens anslag till kommunerna och samkommunerna betalas av Statskontoret. Anslaget betalas i förskott. Statskontoret betalade 2018 sammanlagt 16,2 miljoner euro i rehabiliteringsanslag. Rehabiliteringsanslaget betalas kvartalsvis. Anslaget för service som stöder boende hemma uppgår 2018 till sammanlagt 25 miljoner euro. Detta anslag betalades till kommunerna och samkommunerna som en post den 31 januari 2018. Fördelningen av anslaget grundar sig på det antal i kommunen bosatta frontveteraner som är berättigade till rehabilitering och service som stöder boende hemma. Vid behov lägger Statskontoret fram ett förslag till riksdagen om behovet av tilläggsanslag. Eventuella tilläggsanslag fördelas endast till de kommuner som uppgett att de behöver tilläggsanslag.

Service som stöder boende hemma enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst

Statskontoret ersätter kommunerna och samkommunerna för kostnader för de social- och hälsovårdstjänster enligt 6 § 4 mom. i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), nedan militärskadelagen, som ordnas för krigsinvalidier vars invaliditetsgrad är minst 10 procent. Ersättning betalas för kostnaderna för hemservice, boendeservice och service som stöder rörligheten enligt socialvårdslagen (1301/2014), stöd för närståendevård enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) samt sjukvårdstjänster enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010). Hyror eller motsvarande avgifter för servicebostäder eller stödbostäder ersätts dock inte.

Med *hemservice* avses enligt 19 § 1 mom. i socialvårdslagen att fullgöra eller bistå vid fullgörandet av uppgifter och funktioner som hör till boende, vård och omsorg, upprätthållande av funktionsförmågan, vård och fostran av barn, utträttande av ärenden samt till det övriga dagliga livet. Hemservice tillhandahålls personer som på grund av sjukdom, förlösning, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak eller i en särskild familje- eller livssituation behöver hjälp för att klara de uppgifter och funktioner som avses i 19 § 1 mom. i socialvårdslagen. Som stödtjänster som ingår i hemservicen tillhandahålls måltids-, klädvårds- och städservice och tjänster som främjar socialt umgänge.

RP 207/2018 rd

Enligt 21 § i socialvårdslagen ska *boendeservice* ordnas för personer som av särskild orsak behöver hjälp eller stöd i boendet eller med att ordna boende. Service som tillhandahålls hemma prioriteras i förhållande till service som förutsätter flytt och inkluderar både boende och service. Tillfälligt boende ordnas för personer som behöver kortvarig, brådskande hjälp. Stödboende ska ordnas för personer som behöver stöd för att bo självständigt eller vid övergången till självständigt boende. Med stödboende avses att boendet stöds genom social handledning och annan socialservice. Serviceboende ska ordnas för personer som behöver en lämplig bostad samt vård och omsorg. Serviceboende med heldygnsoomsorg ordnas för personer som behöver vård och omsorg dygnet runt. Med serviceboende avses boende och service som ordnas i en servicebostad. Servicen omfattar vård och omsorg enligt klientens behov, verksamhet som upprätthåller och främjar funktionsförmågan, måltids-, klädvårds-, bad- och städservice samt tjänster som främjar delaktighet och socialt umgänge. Inom serviceboende med heldygnsoomsorg ordnas servicen enligt klientens behov dygnet runt.

Service som stöder rörligheten ska enligt 23 § i socialvårdslagen ordnas för personer som inte klarar av att självständigt använda allmänna trafikmedel på grund av sjukdom, skada eller av någon annan liknande funktionsnedsättande orsak och som behöver service för att kunna uträtta ärenden eller på grund av något annat behov som hör till det dagliga livet.

Enligt 2 § 1 mom. 1 punkten i lagen om stöd för närståendevård avses med *närståendevård* att vård av och omsorg om en äldre, handikappad eller sjuk person ordnas i hemförhållanden med hjälp av en anhörig eller någon annan som står den vårdbehövande nära. Enligt 2 § 1 mom. 4 punkten i den lagen avses med stöd för närståendevård en helhet som omfattar behövliga tjänster som tillhandahålls den vårdbehövande samt vårdarvode till närståendevårdaren, ledighet och service till stöd för närståendevården.

Enligt 24 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen hör till de sjukvårdstjänster som kommunen ska ordna 1) att undersöka sjukdomar, ställa medicinska och odontologiska diagnoser, ge vård och behandling, tillhandahålla nödvändiga förbrukningsartiklar enligt vårdplanen för behandling av långvarig sjukdom och ge den medicinska rehabilitering som behövs, 2) att förebygga och bota sjukdomar och att lindra lidande, 3) att ge handledning som syftar till att stärka patientens engagemang i sin vård och patientens egenvård, 4) att i ett tidigt stadium identifiera hälsoproblem hos patienter som behöver särskilt stöd, särskilda undersökningar och särskild vård, att behandla hälsoproblemen och att hänvisa patienten till fortsatt vård.

Grundläggande bestämmelser om ersättning för kostnader till kommuner och samkommuner finns i 6 a och 6 b § i militärskadelagen och i 9 a § i förordningen om tillämpningen av vissa stadganden i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (1117/1985). Statskontoret betalar kommunerna och samkommunerna månatliga förskott för kostnaderna för anordnande av service. Kommunen eller samkommunen ska årligen lämna Statskontoret en utredning över kostnaderna för föregående år. Förskott som erhållits till för stort belopp ska återbetalas till Statskontoret. Om förskottet har varit för litet, betalar Statskontoret skillnaden till kommunen eller samkommunen. Ersättning för kostnader som kommuner eller samkommuner orsakas när de ordnar service betalas därmed helt och hållet med statens medel.

2 Propositionens mål och centrala förslag

Kommunerna och samkommunerna ordnar för närvarande service som stöder boende hemma för frontveteraner inom ramen för det anslag som Statskontoret betalar. I militärskadelagen finns bestämmelser om krigsinvaliders rätt till service som stöder boende hemma. För att frontveteraner och krigsinvalider ska vara likställda när det gäller service som stöder boende hemma, föreslås det i propositionen att frontveteranerna ska ha en möjlighet till likadan service som stöder boende hemma som krigsinvaliderna har med stöd av militärskadelagen.

RP 207/2018 rd

I propositionen föreslås att kommuner och samkommuner ersätts av statens medel för service som stöder frontveteraners boende hemma. För detta ändamål tas ett nytt förslagsanslagsmoment in i statsbudgeten, nämligen moment 33.50.58. Det nya förslagsanslagsmomentet börjar användas den 1 november 2019, när denna lag träder i kraft.

3 Propositionens konsekvenser

Frontveteraner fanns det i början av 2018 ca 12 300. I början av 2019 uppskattas frontveteranerna vara ca 9 600 och i slutet av året ca 7 400. Enligt kostnadskalkylerna är kostnadseffekten uppskattningsvis 116,6 miljoner euro 2019, om en lika stor andel av frontveteranerna använder service som stöder boende hemma som krigsinvaliderna. I propositionen föreslås det att lagändringen träder i kraft den 1 november 2019, och då uppskattas de kostnader som lagändringen medför uppgå till en sjättedel av 116,6 miljoner euro, dvs. 19,5 miljoner euro.

Den ändring som föreslås i denna proposition förutsätter ändringar i informationssystemen och ett behov av tilläggsresurser vid Statskontoret. De ändringar som lagförslaget kräver i informationssystemen orsakar kostnader på uppskattningsvis ca 450 000 euro. Effekten av dessa volymer på systemens löpande utgifter är uppskattningsvis 300 000 euro per år. Kostnaderna för de löpande utgifterna är på grund av ikraftträdandet av den föreslagna lagen en sjättedel av 300 000 euro, dvs. 50 000 euro. De merkostnader som Statskontoret orsakas 2019 uppgår till cirka 0,5 miljoner euro.

År 2019 är propositionens kostnadseffekter uppskattningsvis ca 20 miljoner euro. Propositionen beräknas 2020 ha en effekt som ökar kostnaderna med 69,9 miljoner euro. År 2021 beräknas merkostnaderna uppgå till 51,9 miljoner euro och 2022 till ca 37,3 miljoner euro. I fråga om de följande åren är antagandet att den naturliga avgången är 20 procent per år bland frontveteranerna. I beräkningarna har man beaktat de löpande utgifter som orsakas Statskontoret varje år.

	2018 TLBP	1.1.2019 33.50.56	1.11.2019 33.50.58	2020*	2021*	2022*
Ny förslagsanslagsmoment		0	19,5	69,6	51,6	37,0
Del av rambeslutet som finansieras med Veikkaus Ab:s vinstmedel mom. 33.50.56		25,0		20,0	16,0	13,0
Anslagtillsättning mom. 33.50.56	19,3	20,0				
Statskontoret			0,5	0,3	0,3	0,3
TILLSAMMANS	19,3	45,0	20,0	89,9	67,9	50,3

* De följande åren är antagandet att den naturliga avgången är 20 procent per år

Ändringen av lagstiftningen minskar inte det anslag på 25 miljoner euro som finansieras med Veikkaus Ab:s vinstmedel och som reserverats för service som stöder frontveteraners boende hemma 2019. Det anslag under moment 33.50.56 som finansierats med Veikkaus Ab:s avkastning och som reserverats för service i hemmet i enlighet med rambeslutet beaktas från och med 2020 i det budgetfinansierade anslaget under moment 33.50.58. Veikkaus Ab:s avkastning kan således även i fortsättningen användas för finansiering av service som stöder boende

RP 207/2018 rd

hemma. Om förslagsanslaget inte räcker till för utgifterna under budgetåret, täcks underskottet inte med Veikkaus Ab:s avkastning, utan av statens medel. När det gäller användningen av Veikkaus Ab:s avkastning och statens finansiering är avsikten således inte att göra ändringar jämfört med nuläget.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Statskontoret och Finlands Kommunförbund. Finlands Krigsveteranförbund rf och Rintamaveteraaniliitto — Frontveteranernas förbund r.y. har lämnat ett yttrande om regeringens proposition.

Propositionsutkastet har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning.

5 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. Enligt det nya 4 mom. får en frontveteran sådan service som stöder boende hemma och som specificeras i den nya 12 a §. En frontveteran med hemkommun i Finland har rätt till den service som nämns i 12 a §. Frontveteranens hemkommun är inte skyldig att ordna service för en person som vistas utomlands.

5 §. Anslag. I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. Service som stöder frontveteraners boende hemma ersätts av statens medel. För kostnaderna för service som stöder boende hemma kan användas också medel av Veikkaus Ab:s avkastning enligt 17 § i lotterilagen, inom det anslag som i statsbudgeten reserverats för ändamålet. Det anslag som finansierats med Veikkaus Ab:s avkastning och som reserverats för service som tillhandahålls i hemmet i enlighet med rambeslutet beaktas från och med 2020 som ett anslag som minskar budgetfinansieringen i fråga om service som stöder boende hemma. Propositionen syftar således inte till att öka Veikkaus Ab:s avkastningsandel i statsbudgeten. Fördelningen av Veikkaus Ab:s avkastning till rehabilitering och service som stöder boende hemma för frontveteraner görs på samma sätt som för närvarande.

12 a §. Service som stöder boende hemma. Det föreslås en ny 12 a § i lagen. I 1 mom. specificeras den service som stöder boende hemma och som frontveteranerna ska ha rätt till. Den service som ersätts motsvarar till sitt innehåll den service som för närvarande ersätts till krigsinvalidier med stöd av militärskadelagen. Service som ersätts är hemservice, boendeservice och service som stöder rörligheten enligt socialvårdslagen, stöd för närståendevård enligt lagen om stöd för närståendevård samt kostnaderna för sjukvårdstjänster enligt hälso- och sjukvårdslagen.

Enligt 2 mom. tas ingen avgift ut av frontveteraner för service som stöder boende hemma. Den avgift som tas ut för service i hemmet får enligt förordningen om klientavgifter inom social- och hälsovården (912/1992) inte överstiga kostnaderna för produktionen av servicen. Eftersom Statskontoret betalar ersättning till kommuner och samkommuner för kostnader som föranleds av service i hemmet får kommunerna eller samkommunerna inte ta ut en avgift av frontveteraner för service som stöder boende hemma.

12 b §. Ersättning till kommuner och samkommuner för service som stöder boende hemma. Det föreslås en ny 12 b § i lagen. Enligt 1 mom. betalas till kommuner eller samkommuner ersättning för kostnader som föranleds av ordnande av service som stöder boende hemma. Kostnaderna för sjukvårdstjänster ersätts dock endast till den del det är fråga om hem-, dag- eller nattsjukvård eller medicinsk rehabilitering. Den service som ersätts motsvarar den service som ersätts till krigsinvalidier med stöd av militärskadelagen.

Enligt 2 mom. betalar Statskontoret ersättning till kommuner och samkommuner i förskott för kostnaderna för ordnande av service som stöder boende hemma. Förskott betalas till kommuner och samkommuner i slutet av januari. Om kommunens eller samkommunens uppskattning av anslaget storlek i början av året inte är tillräcklig för att täcka kostnaderna kan Statskontoret betala ut en kompletterande post i slutet av året. Det föreslås att kommunen eller samkommunen ska lämna in en utredning över användningen av anslaget och återbetala det förskott som betalats till för högt belopp till Statskontoret inom den tid som Statskontoret angett.

2 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 november 2019.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om rehabilitering av frontveteraner

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 1 § i lagen om rehabilitering av frontveteraner (1184/1988), sådan paragrafen lyder delvis ändrad i lag 1227/1993, ett nytt 4 mom., till 5 §, sådan den lyder i lagarna 1227/1993, 1040/1997 och 1307/2016, ett nytt 4 mom., och till lagen nya 12 a och 12 b §, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

En frontveteran får service som stöder boende hemma enligt vad som anges närmare i denna lag.

5 §

Anslag

Kostnaderna för service som stöder boende hemma ersätts av statens medel. För kostnaderna för service som stöder boende hemma kan användas också medel av penningspelsbolagets avkastning enligt 17 § i lotterilagen, inom det anslag som i statsbudgeten reserveras för ändamålet.

12 a §

Service som stöder boende hemma

Frontveteraner ersätts för kostnaderna för hemservice enligt 14 § 1 mom. 5 punkten i socialvårdslagen (1301/2014), boendeservice enligt momentets 7 punkt och service som stöder rörligheten enligt momentets 9 punkt, stöd för närståendevård enligt lagen om stöd för närståendevård (937/2005) samt sjukvårdstjänster enligt 24 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) (service som stöder boende hemma).

Av frontveteraner tas ingen avgift eller ersättning ut för service som stöder boende hemma.

12 b §

RP 207/2018 rd

Ersättning till kommuner och samkommuner för service som stöder boende hemma

Till kommuner eller samkommuner betalas ersättning för kostnader som föranletts av ordnande av service enligt 12 a §. Kostnaderna för sjukvårdstjänster ersätts dock endast till den del det är fråga om hem-, dag- eller nattsjukvård eller medicinsk rehabilitering.

Statskontoret ersätter kostnaderna för ordnande av service som stöder boende hemma i förskott. Kommunen eller samkommunen ska lämna in en utredning över användningen av anslaget och återbetala det förskott som betalats till för högt belopp till Statskontoret inom den tid som Statskontoret angett.

I fråga om service som stöder boende hemma betalar Statskontoret förskott för 2019 till kommunerna och samkommunerna den 1 november 2019.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 18 oktober 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko